
VA LA PAC EN EL SECTOR DELS CEREALS? –UNA VISIÓ FETA ABANS DE LA COLLITA DE 1996–

R. Lluís Lletjós i Castells*

Aquest és un bon moment per analitzar els resultats de la reforma que va començar a aplicar-se a partir de la campanya 1992/93, la qual es va plantejar, de forma resumida, amb els següents eixos bàsics:

-Reducció dels preus institucionals fins arribar a aproximar-los als del mercat mundial, millorant, al mateix temps, la competitivitat dels cereals en la seva utilització en el sector ramader.

-Ajudes per hectàrea, amb la finalitat de compensar la pèrdua de rendes derivada de la reducció de preus.

-Retirada obligatòria de terres, també compensada via ajudes, per tal d'aconseguir una disminució de la producció de cereals i, en conseqüència, de les existències en la intervenció.

-Mesures d'acompanyament (reforestació, jubilacions avançades...).

Després de tres anys de l'aplicació de la reforma, on un dels elements que més la caracteritza són les adverses condicions climàtiques, ens trobem en una situació amb grans desequilibris.

El *nivell d'existències de cereals a la UE*, assoleix uns nivells molt baixos que àdhuc podem qualificar de perillosos, la qual cosa afecta molt negativament als preus. Els estocs en la intervenció han passat de 26,5 Mt a l'1 de juliol de 1992 fins a 6,7 Mt a l'1 de juliol de 1995.

Aquesta forta disminució, tot i estar en la línia dels objectius previstos dins de la reforma, es pot considerar d'excessiva, per la conveniència de mantenir unes existències mínimes de caràcter estratègic que actuen com es-

* Cap del Servei d'Agricultura del Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca. Vice-President de la ICEA.

tabilitzadores del mercat i pal·lien els problemes als que tradicionalment s'enfronta la regulació de molts productes agraris. Variabilitat de l'oferta, com a resultat de diferents factors, sobretot climàtics, i inestabilitat del preu a curt termini.

Pel que fa referència a la *producció total de cereals*, la seva evolució ha estat de passar de 168 Mt l'any 1992 fins a 161 Mt l'any 1995, tot i que si considerem l'adhesió dels tres nous membres de la UE, a partir de 1994, estaríem en una producció, l'any 1994, de 172 Mt i de 174 Mt l'any 1995. Com es pot comprovar, la producció de 1995 és lleugerament superior a la de 1994, compensant les bones collites de l'Europa del Nord amb la baixa collita de l'Estat espanyol.

Aquestes xifres de producció, juntament amb la situació abans assenyalada de les existències, dóna lloc a una gran debilitat de l'oferta en el moment actual, agreujada pel fet que molts productors retenen els seus cereals davant la expectativa de puja de preus, sense que els pocs estocs de la intervenció puguin contrarestar aquesta tendència.

El resultat de tot això és una situació oferta/demanda molt feble, tot i que la devallada de preus de la intervenció ha fet pujar, fortament, els preus dels cereals a la UE. Durant els darrers mesos, els preus de mercat del blat de moro i del blat panificable, han assolit a l'Estat espanyol nivells per damunt del 150% del preu d'intervenció, xifra que en el cas de l'ordi-pinso ha passat del 130%.

D'altra banda, les ajudes compensatòries, contemplades en els diferents reglaments comunitaris, han estat les inicialment previstes, tot i que en aquest moment no es dóna el requisit de reducció de preus amb el que *a priori* estan relacionades. Això en moltes zones de l'Estat espanyol ha permès pal·liar situacions derivades de la sequera, pot traduir-se en la percepció de rendes difícilment justificables en molts casos, particularment en alguns països de la UE.

Davant d'aquest panorama, és precís recordar que l'Estat espanyol és, juntament amb Itàlia, el principal Estat membre de la UE que més cereals incorpora a l'alimentació animal, amb un percentatge mitjà superior al 40%, enfront del 29% del conjunt de la UE, tot i que aquest percentatge ha anat disminuint, de forma paulatina, des del nostre ingrés en la Comunitat. Per contra, s'ha incrementat el dels anomenats productes substitutius dels cereals, principalment mandioca i, en menor grau, gluten-feed (subproducte del blat de moro) i turtó de germen. No és d'estranyar, per tant la gran incidència del preu dels cereals en els costos de producció ramadera, que representa entre el 65 i el 75% en el porquí, 50-55% en les aus de carn i 40-45% en la producció d'ous.

A més de l'increment del cost de l'alimentació amb pinsos, derivat de la puja de preus dels cereals, cal afegir-hi també la quasi nul·la producció de palla i farratges en quasi bé les 2/3 parts de la nostra superfície –prova-blement Catalunya sigui una excepció en aquest sentit– per efectes de la se-quera, que afegit al descens de les produccions i a la reducció de la rendibi-litat de les exportacions, han donat com a resultat una greu crisi del conjunt del sector ramader de l'Estat espanyol i especialment, de les produccions in-tensives.

Per acabar amb l'anàlisi de la situació actual, ens cal assenyalar, com aspecte d'especial importància, els efectes de la Reforma de la PAC sobre el món rural. Des de la perspectiva de l'Estat espanyol, ha de tenir-se en compte el fet que el flux d'ajudes rebudes en els darrers anys ha estat, en conjunt, molt favorable pel nostre sector agrari, i particularment per Catalunya, qües-tió aquesta que per moltes zones del territori estatal ha suposat la seva prin-cipal font d'ingressos econòmics.

És en aquest sentit que pot àdhuc defensar-se que, conceptualment, un sistema en el que part de les rendes dels agricultors es rebin per via d'a-judes directes, pot comportar beneficis per un país com el nostre, amb uns rendiments mitjans que, si es comparen amb la resta dels Estats membres de la UE, són més desfavorables.

Amb tot i això, no es pot tampoc oblidar que a llarg termini aquests beneficis dependran de si les ajudes contribueixen a millorar la nostra agri-cultura, ja que en cas contrari les ajudes solament seran «pa per avui i fam per demà». Tot fa pensar que avui en dia la tendència actual no va en aquest sentit sinó tot al contrari, ja que el creixement experimentat per la renda agrà-ria sembla anar exclusivament lligat al flux d'ajudes rebudes i, en absolut a millores de la pròpia activitat agroalimentària.

D'altra banda sembla també que des de l'aplicació de la Reforma de la PAC s'ha anat produint una «burocratització» de l'activitat agrària i una con-versió dels agricultors en quasi funcionaris. És molt negatiu que el missatge de la PAC rebut per l'agricultor sigui la conveniència de produir menys i no més i millor en el marc d'un entorn competitiu, almenys en un país com l'Es-tat espanyol on encara queden moltes coses a fer per millorar el nostre sec-tor agrari.

En resum, la PAC, en el sector dels cereals, ha d'anar a una reforma de la reforma, amb un perfil que permeti millorar la situació actual. Aquesta reforma es planteja encara més urgent si tenim en compte una futura inte-gració dels països de l'Europa Central i Oriental (PECOS) en la UE.